

Gekoesterd erfgoed

Tekst en fotografie: Gert te Lintelo

BIJ KASTELEN EN LANDHUIZEN WIL HET NOG WEL EENS VOORKOMEN DAT ZE GEDURENDE VELE JAREN BEWOOND WORDEN DOOR DEZELFDE FAMILIE. BIJ 'GEWONE' STADSWONINGEN EN HUN BEWONERS IS ZO IETS EEN ZELDZAAMHEID. TOT DE ZELDZAME UITZONDERINGEN BEHOREN LOURENS EN WILLIE HAKVOORT, DIE IN 1981 HET HUIS BETROKKEN DAT NIET ALLEEN DOOR WILLIE'S GROOTVADER WERD BEWOOND, MAAR OOK DOOR HEMZELF IS GETEKEND.



Zwolle, een sfeervolle jaren dertig-wijk. Rijtjeswoningen – eigenlijk een veel te denigrerende benaming voor deze fraaie, ruime panden – hier en daar afgewisseld met vrijstaande huizen. Nergens sporen van projectontwikkelaars en inhalige gemeentebesturen, die alleen maar denken aan een maximale opbrengst per vierkante meter. Veel groen, brede trottoirs en desondanks toch nog ruimte om je auto te parkeren. Omringd door bomen zal de woning van de familie Hakvoort in de zomermaanden nauwelijks opvallen. Op een koude novemberdag verraadt de tuin iets meer van de stijlvolle, 'warme' architectuur die zo kenmerkend is voor de Amsterdamse School.

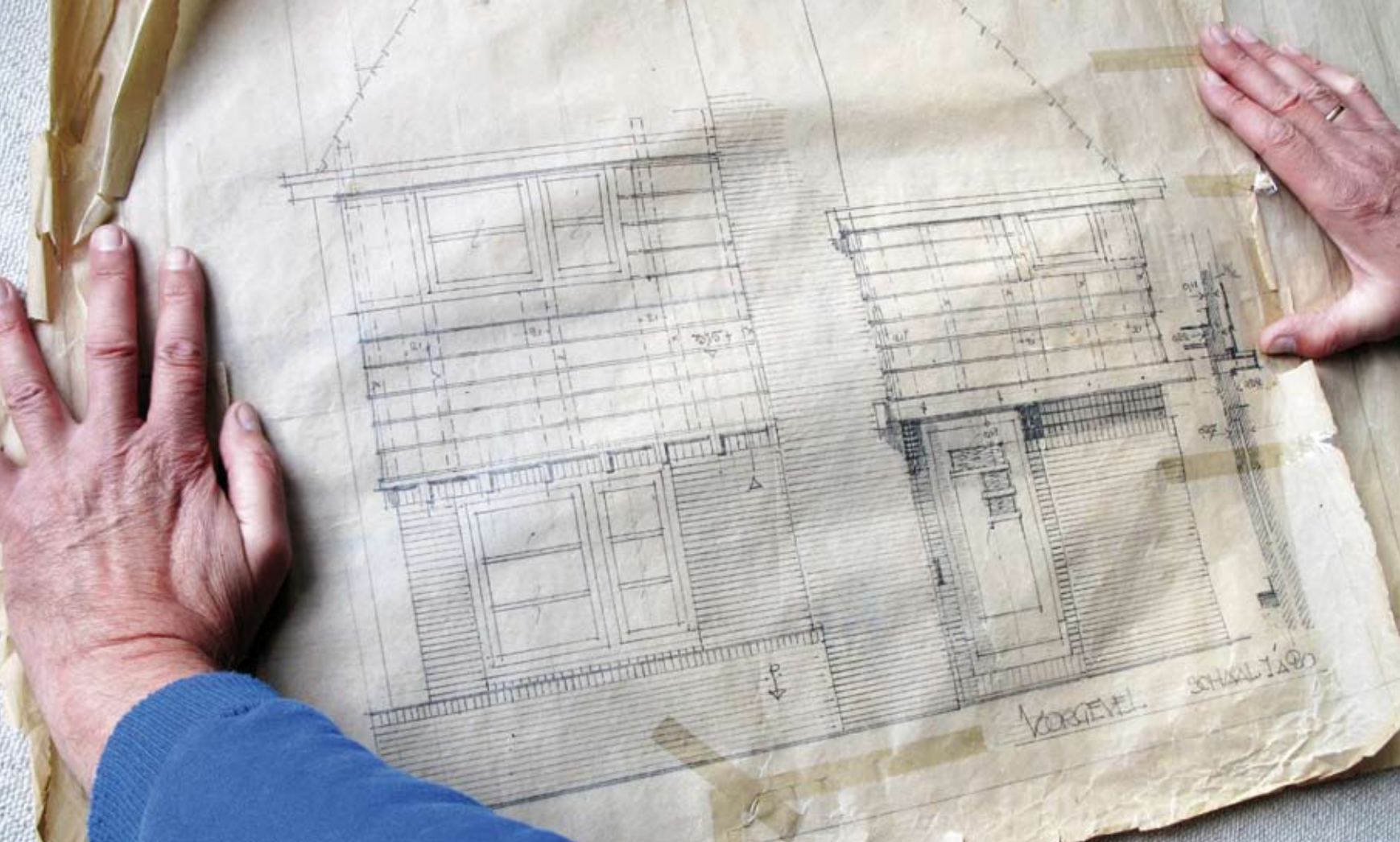
Markant is dat de onderste bouwlaag vrijwel volledig uit baksteen is opgetrokken. Voor de verdieping is gebruik gemaakt van houten rabatdelen. Oorspronkelijk werden die planken geteerd, maar Lourens weet te vertellen dat die zwarte laag zo'n veertig jaar geleden werd vervangen door een verflaag in Engels rood. Een verflaag die sindsdien al weer de nodige keren is vernieuwd. De kleur staat echter goed, zodoende is er voor de Hakvoorts geen reden om de staalkaarten van de verfleveranciers door te nemen voor een nieuwe kleur.

CHEF TEKENKAMER

Sommige architecten brengen het tot landelijke of zelfs wereldfaam, maar net zo vaak worden hun namen al snel na hun dood vergeten. Zeker, in 1927 is iemand die in de stijl van de Amsterdamse School werkt niet baanbrekend meer bezig en alleen 'het vak verstaan' is niet toereikend voor eeuwige roem. Aldus is het ook niet zo vreemd dat we in architectuurverhandelingen de naam Dirk Hartsuiker niet tegenkomen. Toch laat de door hem getekende woning zien dat Dirk zijn vak uitstekend verstond en veel gevoel had voor verhoudingen. Alles aan dit pand klopt, de vlakverdeling, het evenwicht tussen de verschillende materialen, het contrast tussen muren en

Helaas heeft de originele voordeur plaats gemaakt voor een minder 'Amsterdamse' oplossing. Luifels, ver overstekende dakgoten en ten opzichte van elkaar verspringende muurvlakken zijn kenmerkend voor de Amsterdamse School.





De oorspronkelijke bouwtekeningen en blauwdrukken zijn bewaard gebleven.

De schouw is authentiek, de haard is niet, maar de moderne warmtebron vormt geen dissonant.



Dezelfde schouw op een foto uit de jaren dertig. Achter moeder en dochter het theekastje dat nog steeds in de kamer staat.





Lange rechte muurvlakken zijn voor de Amsterdamse School een gruwel, ver naar buiten stekende dakgoten en een tegen de muur geplaatste schoorsteen zorgen hier voor een speels en sterk ruimtelijk karakter.



Op het hoge gedeelte van het theekastje zit een scharnierend deksel, met eronder een houder om een theedoek op te hangen. Het nut is twijfelachtig, maar leuk is het wel.

ramen, de plaatsing en de grootte van de bij de Amsterdamse School (en andere stromingen uit die tijd) zo geliefde luifels en ver uitstekende dakgoten. Bij de garage achter het huis – een kunstwerkje op zich – krijg ik even een vergeelde zwartwitbeeld voor ogen, van een Ford Model A die naar buiten wordt gereden voor een zondags familie-uitstapje, met Dirk Hartsuiker, compleet met platte strohoed, achter het stuurwiel. Lourens schiet in de lach als ik erover begin. ‘Oh nee, een auto heeft daar nooit in gestaan. Op een gegeven moment overleed opa’s schoonmoeder en kwam zijn schoonvader bij hem inwonen; zo ging dat in die tijd. Nu wilde het toeval dat die schoonvader smid was en graag zijn beroep wilde blijven uitoefenen. Daarvoor is dus dat schuurtje gebouwd.’ Even later banen we ons een weg tussen dingen die in een schuur eindigen om daar te worden vergeten. Duidelijk, hier wordt al een hele tijd niet meer gewerkt... Allerlei oude, enigszins roestige gereedschappen moeten hier minimaal zestig jaar onaangeroerd hebben gelegen. Aan de zoldering hangt een enorme blaasbalg. Een uithangbord met ‘Smederij’ neemt de laatste twijfels over de historie van deze ruimte weg.

IKEA...

Wanneer Dirk Hartsuiker in 1981 niet meer zelfstandig kan wonen – hij overlijdt een jaar later – krijgt zijn kleindochter Willie de kans het huis over te nemen. Het is in eerste instantie niet eens de stijl van het huis die de doorslag geeft. ‘Stel je voor, als jong stel krijg je de kans zomaar in een vrijstaand huis te gaan wonen. Dat is toch een droom? De liefde voor de stijl van het pand kwam pas later. Van kunst en architectuur wisten we in die tijd nog niet zo veel. Ikea bijvoorbeeld was in die tijd sterk in opkomst, we vonden het prachtig wat daar allemaal stond. Nieuw, fris, modern. Hier stonden al die oude spullen van mijn opa nog, stoelen, tafels, de buffetkast, dat theemeubel daar... In die begintijd vonden we dat oude troep, maar toch waren we er blij mee, want zo veel geld hadden we niet. Achteraf gezien maar goed ook, want na verloop van tijd begonnen we in te zien dat opa in zijn tijd een goede smaak moet hebben gehad. De meubels bijvoorbeeld – we hebben ze later wel nieuw laten bekleden – moeten in de jaren dertig heel modern zijn geweest, je herkent er Dudok-trekjes in. Ook weer niet zo vreemd, want opa had gevoel voor mooie dingen en was artistiek zeer begaafd, we hebben nog een heleboel tekeningen en een paar schilderijen van hem. Hij heeft ook enkele andere huizen in Zwolle

In de gang vinden we deze prachtige trap en een kastje dat qua stijl helemaal bij deze woning past. De vloertegels heeft Willie Hakvoort zelf uitgezocht.





Zwiers heeft de bovenkastjes een perfect bij de stijl van het huis passende decoratie gegeven.

Een gedeelte van de oorspronkelijke keuken is bewaard gebleven. De tegels zijn ook voor het grootste gedeelte authentiek.

De nostalgische gootsteen zit volledig onder het granieten aanrechtblad. Doordacht, want zo zie je nooit iets van een vieze, na verloop van tijd verkleurende kitlaag die wel zichtbaar is als het blad halverwege de rand eindigt.



ontworpen, waaronder het pand hiernaast, en was betrokken bij het ontwerp van het destijds zeer moderne Sophia-ziekenhuis. Nee, niet als hoofdarchitect, maar als chef van de tekenkamer van de gemeente Zwolle. Als hij echt ambitieus was geweest, zou hij misschien bekend zijn geworden, maar hij is zijn hele leven lang een bescheiden mens gebleven, zonder grote pretenties.

NIEUWE KEUKEN

Willie vertelt dat de keuken begin jaren negentig vervangen is door 'iets nieuws', waarbij een kast en een specerijenkastje aan de kamerkant gelukkig wel zijn blijven zitten. 'Kwalitatief was die latere keuken niet geweldig; het oude gedeelte dat was blijven zitten was veel degelijker. We wilden dus een tijdje geleden een nieuwe keuken, eentje die wél bij de stijl van het huis past. Eigenlijk waren we van plan om een hele reeks keukenbouwers af te gaan, om te kijken en te vergelijken. We begonnen bij Meubelmakerij Zwiers in Den Ham, omdat dat het meest dichtbij gelegen adres was. Verder zijn we echter niet meer gekomen, het klikte gewoon meten. We hebben Rudy Zwiers uitgelegd wat we graag wilden en hij is thuis komen kijken. Hij was onder de indruk van het huis en begreep precies wat we wilden: een keuken met moderne facili-



Het ingebouwde wandkastje (ook wel specerijenkastje genoemd) en het doorgeefluik zitten hier al sinds 1927.



De vaklieden van Meubelmakerij Zwiers zijn bezig met de installatie van het keukenblok.



De buffetkast siert ook nog steeds de huiskamer, al is de voorkant nu geheel vlak, in tegenstelling tot de enigszins hoekige originele vorm. Het meubelstuk lijkt qua design een kleinere broer van de in de reportage over het Reigersnest getoonde buffetkast.



BEDANKT!

Lourens en Willie Hakvoort willen Rudy Zwiers en zijn vaklieden graag bedanken voor hun vriendelijke omgangsvormen, hun begrip voor historische architectuur, hun inzet en hun vakmanschap. Contactgegevens: Meubelmakerij Zwiers 0546-671601 of 673096, info@meubelmakerijzwiers, www.meubelmakerijzwiers.

teiten, maar in de stijl van de jaren twintig. Dat zie je in de details. De bovenkant van die kastjes bijvoorbeeld, die versieringen vind je ook elders in het huis.'

De tegels zijn een verhaal apart. 'Eerst wilden we die allemaal vervangen, maar het had toch ook wel wat om de originele weer te gebruiken. Het probleem was echter dat ze niet allemaal meer te gebruiken waren, zodat we tegels tekort kwamen. We vonden een bedrijf dat beweerde ze probleemloos te kunnen namaken, maar dat viel erg tegen; het bleek vreselijk lastig de juiste kleur te krijgen. Uiteindelijk hadden we verschillende setjes tegels; daar hebben we de beste maar uitgezocht, al zat de kleur er tamelijk ver

naast. Gelukkig hebben we een fantastische tegelzetter. Die man heeft de eigenlijk foute tinten zo geplaatst dat het niemand opvalt. Geweldig toch?'

AANBOUW

Helemaal origineel zijn de contouren van het huis niet meer, maar de veranderingen vallen alleen op als je het weet. Voor de aanpassingen is een beroep gedaan op Bureau HLH, architecten met kennis van zaken en interesse voor historische architectuur. Lourens: 'Op een gegeven moment kwamen we ruimte tekort, het is nu bijna onbegrijpelijk dat hier vroeger een gezin met vijf kinde-



Links van de regenpijp zat voor de verbouwing een balkon, de kamer is naar achteren uitgebouwd. Het karakter van het huis is daarmee geen geweld aan gedaan. De schuur links was ooit in gebruik als smidse.

ren heeft gewoond. Aan de kamer is een meter toegevoegd, met een glaswand en twee openslaande deuren, al waren die deuren er ook al bij het oorspronkelijke ontwerp. Verder hebben we het achterbalkon opgeofferd en de muren doorgetrokken voor een extra ruime slaapkamer.'

Ook inwendig is er wel wat veranderd, al zijn de indeling en de muren nog net als in 1927. 'De meeste deuren zijn ooit glad gemaakt. Voor het donkere schilderwerk is lichte verf in de plaats gekomen. In het begin probeerde ik de oude verflagen af te branden, het was net een toverbal, al die kleurlagen. Op een gegeven moment ben ik gestopt met die brander, het was gewoon

niet te doen. Niet alleen omdat het vreselijk stonk en via de rook allerlei chemicaliën vrij kwamen, maar ook omdat het niks hielp. Ongelooflijk, wat een kwaliteit, die ouderwetse lijnolieverven, je krijgt het er niet af!'

Een fraaie nieuwe keuken, meer ruimte, inmiddels zijn de meeste wensen van Lourens en Willie Hakvoort wel zo'n beetje vervuld. 'Nou, één wens hebben we eigenlijk nog wel', vertelt de kleindochter van de ontwerper: we willen graag de voordeur vervangen door een deur zoals die er oorspronkelijk in heeft gezeten. We hebben daar zelfs nog een oude foto van!' Ach, ook dat probleem is op te lossen als je het overlaat aan het juiste bedrijf... !